

PAYLAŞILAN
KUTSAL
MEKÂNLAR

LIEUX
SAINTS
PARTAGÉS

1
TEMMUZ /
JUILLET
30
EYLÜL /
SEPTEMBRE
2021

cermodern

ANADOLU KÜLTÜR

KÜRATÖRLER / COMMISSAIRES:

Dionigi Albera & Manoël Pénicaud

SANATÇILAR / ARTISTES:

Saima Altunkaya / Hüsniye Ateş / Benji Boyadgian /
Hera Büyüktaşçıyan / Manuel Çıtak / Ekrem Ekşi /
Thierry Fournier / Giampaolo Galenda /
Emrah Gökdemir / Nele Gülck & Nikolai Antoniadis /
Engin Iırız / Noha Ibrahim Jabbour / Robert Jankuloski /
İzzet Keribar / Marco Maione / Jean-Luc Manaud /
Diana Markosian / Cécile Massie / Andrea Merli /
Ayşe Özalp / Manoël Pénicaud / Nira Pereg /
Guy Raivitz / Sarkis / Gildas Sergé / Cemal Taş /
Hale Tenger / Francesco Tuccio / Gençer Yurttaş

ARAŞTIRMACILAR / CHERCHEURS:

Sébastien de Courtois / Dilşa Deniz / Elizabeta Koneska /
Jens Kreinath / Sara Kuehn / Marion Lecoquierre /
Yael Navaro / Antonio Pusceddu / Aylin de Tapia

KOLEKSİYONLAR VE ARŞİVLER / COLLECTIONS ET ARCHIVES:

Banu-Hakan Çarmıklı Koleksiyonu / C-Album /
Gamma-Rapho / Gemäldegalerie /
Getty Research Institute / Houshamadyan /
IDEMEC-CNRS, Aix-Marseille Université /
İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi /
Library of Congress / Musée des civilisations de
l'Europe et de la Méditerranée (Mucem) /
The National Gallery / The New York Public Library /
SATIS, Aix-Marseille Université

TEŞEKKÜRLER / REMERCIEMENTS:

Yorgo Benlisoy / Tanıl Bora / Banu-Hakan Çarmıklı /
Murat Çelik / Pınar Çorlu / Silvina Der-Meguerditchian /
Dirimart / Fulya Erdemci / Galeri Nev / Özlem Gül /
Sibel Horada / IDEMEC-CNRS, Aix-Marseille Université /
Çiçek İlengiz / İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSU) /
Stergios Karavatos / Hagop Emir Kazancıyan /
Declan Kiely / Musée des civilisations de l'Europe et de
la Méditerranée (Mucem) / Çağla Parlak / Faruk Pekin /
Nilüfer Saltık / Anna Vakalı / Dorothee Vakalis /
Laki Vingas

Bu sergi, Calouste Gulbenkian Vakfı ve Ankara Fransız Kültür Merkezi'nin desteğiyle gerçekleştirilmektedir.

Cette exposition est réalisée avec le soutien de la Fondation Calouste Gulbenkian et de l'Institut Français de Turquie à Ankara.

Sergi koordinatörü / Coordinateur d'exposition:
Veli Başığit

Sergi tasarımı / Scénographie:
Karşılaşmalar: Sevim Sancaktar / Deniz Uludağ /
Mert Zafer Kara

Grafik tasarım / Conception graphique:
Salih Gürkan Çakar

Sergi prodüksiyonu / Production de l'exposition:
Lamarts

Sergi kurulumu / Installation:
Team Eight Arms

Çeviriler / Traductions:
Killian Cogan / Aslı Çetinkaya / Feride Eralp /
Gülşah Mursaloğlu / Élise Perrot-Deniz /
Céline Pierre-Magnani / Mert Sarısu

Video altyazıları / Sous-titrage des vidéos:
Gökçe İnce

Teknoloji desteği / Mécénat pour le matériel technique:
Arçelik

Aydınlatma desteği / Mécénat pour l'éclairage:
TEPTA Aydınlatma

Broşür basımı / Impression de la brochure:
Ofset Yapımevi

Kapak fotoğrafı/ Photo de couverture:
Cécile Massie,
Çifte ibadet / La double prière, 2018

Yahudiler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar yüzyıllar boyu yapageldikleri gibi bugün de başka bir dine ait mabetlerde ibadet ediyorlar. Dinî topluluklar arasındaki sınırların geçirgenliğini gösteren “paylaşılan kutsal mekânlar”, Akdeniz’de oldukça yerleşik bir hadisedir.

Bu üç tektanrılı din, teolojik farklılıklarına rağmen, inanışlar, ayinler, kutsal figürler ve mekânlar bakımından birçok ortak unsura sahip. Öte yandan, bu kesişmeler muğlaklıktan tamamen uzak olmadığı gibi kimi zaman da çatışmalara yol açabilmekte. Akdeniz coğrafyası paylaşımın birçok örneğini sunduğu gibi, bölünme ve ayrılmayı da içeriyor.

“Paylaşılan Kutsal Mekânlar” sergisi bu hadiseyi, farklı bağlamlara sahip çeşitli örnekler vasıtasıyla konumlandırarak ve iç içe geçmiş mekân ve pratikleri, sembol ve figürleri öne çıkararak inceliyor. Anadolu’nun merkezinde yer alan Ankara, “Paylaşılan Kutsal Mekânlar”ın hikâyesini anlatmak için ideal bir konuma sahip; zira bu geniş bölge yüzyıllar boyunca kültürel ve dinsel temasların mekânı oldu.

Akdeniz coğrafyasında bir çeşit “hac yolculuğu” olarak tasarlanan sergi, “kutsalı paylaşma”nın tarihsel ve güncel veçhelerini ortaya koyuyor. Sergi ziyaretçilere antropolojik araştırmayla güncel sanatın biraraya geldiği bir deneyim sunarken, onları Akdeniz’deki kutsal mekânlar etrafında bir yolculuğa davet ediyor.

Yıllar süren antropolojik ve tarihsel araştırmalara dayalı, çokyönlü bir proje olan “Paylaşılan Kutsal Mekânlar”, her bir tekrarında yeniden yazılmasıyla sergiyi kendi içinde bir hac yolculuğuna çıkarıyor. Nitekim genel tema aynı kalmakla beraber biçim, içerik ve bağlam her yeni şehirde değişiyor. Bu serginin farklı versiyonları, Marsilya Avrupa ve Akdeniz Medeniyetleri Müzesi (Mucem) (2015), Tunus Bardo Müzesi (2016), Paris (2017), Selanik (2017), Marakeş (2018), New York (2018) ve İstanbul’da (2019) düzenlendi.

Comme ils l'ont fait pendant des siècles, juifs, chrétiens et musulmans prient parfois dans des sanctuaires relevant d'une autre religion. Les « lieux saints partagés » constituent un phénomène très ancré en Méditerranée et révèlent la porosité des frontières qui existent entre les différentes communautés religieuses.

Malgré leurs écarts théologiques, les trois religions monothéistes possèdent de nombreux éléments communs : croyances, rites, personnages et sanctuaires. Ces croisements ne sont toutefois pas exempts d'ambiguïtés et peuvent devenir conflictuels. La Méditerranée offre ainsi plusieurs cas de partage mais aussi de partition et de division.

L'exposition « Lieux saints partagés » propose d'explorer ce phénomène à partir de cas situés dans différents contextes pour mettre en lumière lieux et pratiques, symboles et figures enchevêtrés. Au cœur de l'Anatolie, la cité d'Ankara est idéalement positionnée pour évoquer cette histoire puisque cette vaste région a été un espace de contacts culturels et religieux au fil des siècles.

Conçue comme une sorte de « pèlerinage » à travers des paysages méditerranéens, l'exposition révèle autant les aspects historiques que contemporains de ces « partages du sacré ». Grâce à une scénographie combinant recherche anthropologique et art contemporain, elle propose aux visiteurs d'embarquer pour un voyage autour des lieux saints en Méditerranée.

Élaboré à partir de plusieurs années d'enquêtes historiques et anthropologiques, le projet « Lieux saints partagés » - aux facettes multiples - se caractérise par une réécriture de chaque version - un pèlerinage en soi. Car si le thème principal ne change pas, la forme, le contenu et le contexte évoluent d'une étape à l'autre. D'autres versions ont déjà été présentées au *Musée des civilisations de l'Europe et de la Méditerranée* (Mucem) à Marseille (2015) ; au *Musée du Bardo* à Tunis (2016) ; à Paris (2017) ; à Thessalonique (2017) ; à Marrakech (2018) ; à New York (2018) et à Istanbul (2019).

Sarkis, Mavi Kalp / Cœur Bleu
2018, Neon, 144 x 72 x 72 cm

Fotoğraf / Photographie:
Korhan Karaoyisal, Kapadokya / Cappadoce, 2018

ŞEHİR / LA VILLE

Antik Çağ'dan bu yana Akdeniz coğrafyasında kentsel yerleşimlerin önemli mevcudiyeti belirleyici olmuştur. Kimi şehirler bölgenin tarihinde büyük rol oynamış ve çoğu zaman dinsel açıdan kilit konuma yükselmiştir. Bunlardan bazıları, üç tektanrılı dinin inananlarının manevi yaşamlarında kalıcı sembolik merkezler haline gelmiştir.

Kudüs / Jérusalem

İbrahimi geleneğin takipçisi olan üç tektanrılı din - Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet - Kudüs şehri kutsal sayar. Bu Kutsal Şehir bazılarında göre "barış şehri"dir, "ahir zaman" uzaşısının gerçekleşeceği yerdir. Fakat öte yandan, çatışan kimliklerin, sınırların ve kutsal alanlar üzerindeki rekabetin yoğunlaştığı, sembolik ve siyasi sıkışıklığın mekânıdır. Bu, Kudüs'ün paradoksudur.

Depuis l'Antiquité, le paysage méditerranéen se caractérise par l'importance de ses espaces urbains. De nombreuses villes ont joué un rôle déterminant à travers l'histoire de la région et occupent souvent une place centrale en termes religieux. Certaines d'entre elles ont fonctionné comme des épices symboliques durables dans la vie spirituelle des trois religions monothéistes.

La ville de Jérusalem est sacrée pour les trois religions monothéistes issues de la tradition abrahamique : judaïsme, christianisme et islam. Certains voient la Ville Sainte comme la « Ville de la paix », lieu de réconciliation à « la fin des Temps ». Mais c'est aussi un espace politiquement et symboliquement très chargé, où les identités en conflit, les frontières et la compétition dans l'accès aux lieux saints se sont intensifiées. Tel est le paradoxe de Jérusalem.

Erhard Reuwich, Bernhard von Breydenbach'in "Kutsal Topraklar'a Hac" eserinden Kudüs manzarası (detay) / Vue de Jérusalem issu de « Pèlerinage en Terre Sainte » par Bernhard von Breydenbach (détail)

1486, NYPL, Rare Book Division

İstanbul

Bizantion, Konstantinopolis ve İstanbul: Binlerce yıllık tarihi boyunca birçok isimle anılan bu şehir, sıklıkla "Polis", yani mükemmel şehir addedilmiş, dünyanın en kalabalık ve önemli kentsel merkezlerinden biri olmuştur. Bizans ve Osmanlı dönemlerindeki siyasi ve ekonomik merkeziliğinin dini açıdan da yansımaları vardır. Kutsal yapıların çokluğu, dinler ve medeniyetler arasında üst üste geçiş ve karşılıklı etkileşim biçimlerini de içeren son derece zengin bir manevi topoğrafya yarattı. Dahası, nüfusun dinsel açıdan oldukça renkli görüntüsü, dini cemaat sınırlarının aşılmasını ve ortak ibadet biçimlerini teşvik etti.

İzzet Keribar, Ayasofya / Sainte-Sophie
İstanbul, Türkiye / Turquie, 2012

Byzance, Constantinople, Istanbul : cette ville, tant de fois rebaptisée au fil de son histoire millénaire, a souvent été simplement désignée sous le nom de « Polis », la ville par excellence, l'un des centres urbains les plus peuplés et les plus importants du monde. Sa centralité politique et économique pendant les périodes byzantines et ottomanes a aussi eu des répercussions dans une perspective religieuse. La quantité et l'abondance des édifices sacrés a créé une topographie spirituelle immensément riche, avec des formes de superposition et d'influences mutuelles entre les religions et les civilisations. De plus, la variété des profils de la population d'un point de vue religieux a d'autant plus encouragé les franchissements des frontières confessionnelles et les pratiques rituelles partagées.

Gençer Yurttaş, Aya Dimitri Kilisesi / Église de Saint-Dimitri
Kuruçeşme, İstanbul, Türkiye / Turquie, 2019

KABİR / LA TOMBE

Kutsal kişi kültü, aynı teolojik zeminde olmamakla birlikte, farklı tektanrılı dinlerde tarihsel olarak mevcuttur. Gerçek ya da sembolik mezarları, inananlar için kutsalın varoluşunu cisimleştirirken, yerelden küresele farklı ölçeklerde hac yolculuklarının merkezini oluşturur. Geleneklerin bu karmaşık bileşimi neticesinde, farklı ve eşzamanlı dinlerin mensupları sıklıkla aynı kabri ziyaret eder.

Nira Pereg, İBRAHİM İBRAHİM SARE SARE / ABRAHAM ABRAHAM SARAH SARAH

El Halil / Hébron, Batı Şeria / Cisjordanie, 2012, Sesli iki kanallı video yerleştirme / Installation vidéo sonore à deux canaux

İbrahim üç tektanrılı inancın kurucu atalarından biridir. Kitab-ı Mukadde's'e göre, uzun süre Filistin'de El Halil yakınlarındaki Mamre'de meşe ağaçları arasında yaşamıştır. Yarattığı Kitabı'nda ve Kuran'da melekler olarak betimlenen üç yabancıyı burada misafir etmiştir. İbrahim, Sare ve soylarından gelenlerin mezarlarının buraya yakın konumdaki Atalar Mağarası'nda olduğu düşünülmektedir. Günümüzde bu kutsal mekân El Halil şehrinin kalbinde yer alıyor ve fiziksel olarak ikiye bölünmüş vaziyette; bir kısmı Müslümanlara ayrılmış, diğer kısmı Yahudilere.

Abraham est l'un des pères fondateurs des religions monothéistes. Selon la Bible, il a longtemps habité sous la chênaie de Mambré, près d'Hébron en Palestine. C'est là qu'il a offert l'hospitalité à trois étrangers, présentés comme des anges dans la Genèse et dans le Coran. Abraham, Sarah et leurs descendants auraient été enterrés à proximité, dans un lieu devenu le Caveau des Patriarches. Aujourd'hui, ce sanctuaire est situé au cœur de la ville d'Hébron, et son espace intérieur est physiquement divisé : une partie est réservée aux musulmans, une autre aux juifs.

Le culte de figures saintes existe historiquement dans les différentes religions monothéistes même s'il n'a pas nécessairement les mêmes fondements théologiques. Réelles ou symboliques, les tombes constituent souvent l'épicentre des pèlerinages à plusieurs échelles (locale comme internationale), matérialisant la présence du sacré aux yeux des fidèles. Dans le prolongement de cet entrelacement complexe de traditions, les croyants de religions différentes et concurrentes se retrouvent souvent à visiter les mêmes tombeaux.

Benji Boyadgian, İHA'ların fantasmagorisi / Fantasmagories de drones

2015, Kâğıt üzerine mürekkep / Encre sur papier

Rahel'in kabri, Kudüs yolu üzerinde, Beytüllahim'in girişinde bulunuyor. Bu kutsal mekân Orta Çağ'dan itibaren üç dinin mensupları tarafından ziyaret edildi. Fakat yakın geçmişte bu durum değişti. Burada yaşanan şiddetli çatışmalardan sonra, Rahel'in kabri İsrail hükümeti tarafından inşa edilen bir duvarla Beytüllahim şehrinde ayrıldı. Artık alana girişler bir askerî kontrol noktasıyla denetleniyor ve mabet yalnızca Yahudilerin ziyaretine açık.

La tombe de Rachel est située à l'entrée de Bethléem sur la route de Jérusalem. Dès le Moyen Âge, ce lieu saint a été visité par des adeptes des trois religions. Mais cette situation a changé au cours des dernières décennies. Après de violents affrontements, la tombe de Rachel a été coupée de la ville de Bethléem par un mur de séparation érigé par le gouvernement israélien. L'accès au sanctuaire est désormais contrôlé par un poste militaire et est réservé aux seuls juifs.

DAĞ / LA MONTAGNE

Birçok dinde dağlar kutsal addedilir. Tektanrılı inançlarda, çoğunlukla vahiy almaya ve dinî inzivaya en uygun yerleri temsil ederler. Bu nedenle, dinlerarası keşimleri de teşvik edebilirler.

Les montagnes sont sacrées dans la plupart des religions. Dans les monothéismes, elles représentent souvent des espaces propices à la révélation divine ainsi qu'à la contemplation et aux retraites pieuses. De ce fait, elles peuvent aussi favoriser les croisements interreligieux.

Bilinmeyen fotoğrafçı / Photographe inconnu
Azize Katerina Manastırı'nda çan kulesi ve minare /
Clocher et minaret du monastère Sainte-Catherine
Sina Dağı / Mont Sinaï, Mısır / Égypte, 1900-1920 civarı /
vers 1900-1920, Library of Congress, G. Eric and Edith Matson
Photograph Collection

Musa'nın ilahi emirleri aldığı yer olduğu söylenen Sina Dağı'nın eteğindeki Azize Katerina Rum Ortodoks Manastırı'nın merkezinde bir şapel ve bir cami yana duruyor.

Au cœur du monastère grec orthodoxe de Sainte-Catherine au pied du mont Sinaï où Moïse aurait reçu la loi divine, une chapelle côtoie une mosquée.

Cécile Massie, Çifte ibadet / La double prière
Suriye / Syrie, 2018

Mar Musa Manastırı, Suriye'deki savaşa rağmen tahrip olmadı. Burada hâlâ Süryani Katolik rahipler ve rahibeler yaşıyor. Bazı Müslümanlar mekânı hâlâ ziyaret ediyor. 2018 Paskalyası'nda bir Müslüman kibleye dönmüş namaz kılarken, cemaatin rahibeleri İsa'nın heykeli etrafında dua ediyor.

Malgré la guerre en Syrie, le monastère de Mar Mûsa a échappé à la destruction et est toujours habité par des moines et moniales syriaques catholiques. Certains musulmans visitent toujours le site. À Pâques, en 2018, un musulman effectue sa prière tourné vers le sud et La Mecque, pendant que des sœurs de la communauté prient autour de la statue de Jésus.

MAĞARA / LA GROTTTE

Ehl-i kitap dinlerdeki birçok önemli hadise mağaralarda vuku bulmuştur. Bu mekânlar hem dünyadan bir kaçışı hem de yaşamın kaynağını sembolize eder. Ayrıca inananlar buralarda, kutsal mezarlar ve emanetler gibi geçmişe ait maddi kalıntılar arar. Bazı mağaralar, ulu kişilerle doğrudan ilişkilendirilir.

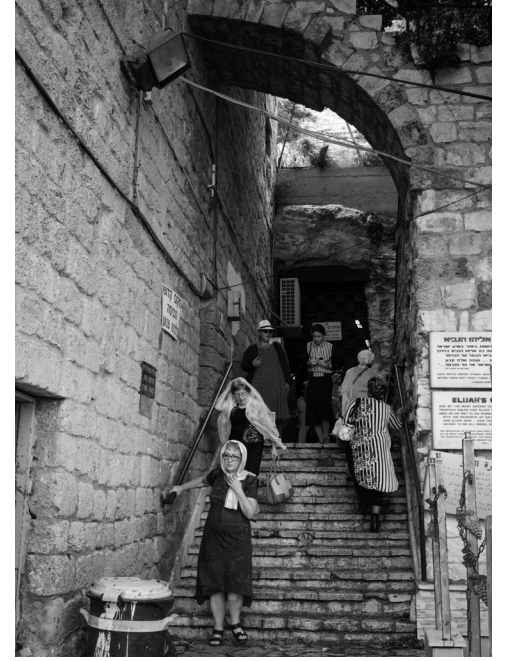
Manoël Pénicaud, Yedi Uyurlar Mağarası / Caverne des Sept Dormants

Efes / Ephèse, Türkiye / Turquie, 2010

İslam'da Ashâb-ı Kehf (Arapça "Mağara Arkadaşları") olarak bilinen Yedi Uyurlar'ın, Roma İmparatorluğu'nun zulmünden kaçmak için bir mağarada mucizevi biçimde birkaç yüzyıl boyunca uyudukları rivayet olunur. Efes'teki bu mekânın, zulüm gören yedi Hıristiyanın MS 250'de sığındığı ve 5. yüzyılın ortalarında mucizevi bir şekilde uykudan uyandığı asıl mağara olduğu varsayılıyor.

Connus en islam sous le nom des Compagnons de la Caverne (« Ashab al-Kahf » en arabe), les Sept Dormants auraient miraculeusement dormi dans une grotte pendant plusieurs siècles, pour échapper aux persécutions de l'Empire romain. Situé à Ephèse, ce site est supposé être la grotte originelle dans laquelle sept chrétiens persécutés cherchèrent refuge en 250 de notre ère, avant de se réveiller miraculeusement de leur sommeil au milieu du Ve siècle.

De nombreux épisodes clés de l'histoire des religions du Livre ont pris place dans des cavernes. Ces espaces symbolisent autant une retraite du monde que la matrice de la vie. De plus, les fidèles viennent y chercher des traces matérielles du passé, comme des reliques ou des tombes sacrées. Certaines grottes sont plus directement associées à des figures saintes.

Guy Raivitz, İlyas Mağarası / La grotte d'Élie Hayfa / Haïfa, İsrail / Israël, 2017

Kitab-ı Mukaddes'e göre, İlyas Peygamber İsrail'in Hayfa şehrinin yukarısındaki Kermil Dağı'nda Tanrı Baal'a tapanları öldürmüştür. Dağlık burnun eteklerinde İlyas Peygamber ve Elyesa Peygamber'in yaşadığına inanılan bir mağara bulunur. Bu kutsal mekân Orta Çağ'dan beri üç dinin hacıları tarafından ziyaret edilmiş ve birçok kez el değiştirmiştir.

D'après la Bible, le prophète Élie aurait tué les adorateurs du Dieu Baal sur le mont Carmel, situé au-dessus de la ville d'Haïfa en Israël. Au pied du promontoire, se trouve une grotte où aurait vécu le saint homme ainsi que le prophète Élysée. Depuis le Moyen Âge, ce site a été visité par des pèlerins des trois religions et a changé plusieurs fois d'affiliation.

Adalar Akdeniz coğrafyasında karmaşık bir rol oynar. Aynı anda hem çevresel konumdadırlar hem de denizin ortasındaki dolaşımın merkezi işlevi görürler. Buna bağlı olarak, yoğun ticaret ve göç dinamiklerini yansıtır. Bazı adalar tarihleri boyunca farklı dinlerin inananları arasındaki etkileşimlere bilhassa elverişli olmuştur.

Les îles jouent un rôle complexe dans le paysage méditerranéen, à la fois lieux périphériques et nœuds de circulation au cœur de la Mer intérieure. En tant que telles, elles sont marquées par une intense dynamique commerciale et migratoire. Tout au long de leur histoire, certaines îles ont été particulièrement prédisposées aux interactions entre fidèles de religions différentes.

Manoël Pénicaud, El Griba Sinagogu'nda yan yana dua eden Yahudi ve Müslüman kadınlar / Femmes juive et musulmane priant côte à côte dans la synagogue de la Ghriba
Cerbe / Djerba, Tunus / Tunisie, 2014

Ülke dışında yaşayan birçok Tunuslu Yahudi, Lag BaOmer bayramı için her yıl Cerbe adasına gelir ve buradaki El Griba Sinagogu'nu ziyaret eder. Sinagog, Arapça "Griba" adını bir yangında ölen gizemli bir kutsal genç kadından alır. Olayın gerçekleştiği yere bir sinagog inşa edilmiştir, ancak günümüzde mekân hem Yahudiler hem de Müslümanlar tarafından ziyaret edilir. Bunun bir sebebi genç kadının dinî kimliğinin belirsizliğini korumasıdır.

Chaque année pour la fête de Lag BaOmer, de nombreux juifs tunisiens vivant à l'étranger reviennent sur l'île de Djerba, où ils visitent la synagogue de la Ghriba. Ce nom arabe réfère à une mystérieuse jeune femme sainte décédée dans un incendie. Une synagogue a été construite à cet endroit, mais aujourd'hui le site attire à la fois des juifs et des musulmans, en partie car l'identité religieuse de la jeune femme est restée indéterminée.

Manuel Çıtak, Aya Yorgi Manastırı / Monastère de Saint-Georges
Büyükkada, Türkiye / Turquie, 1994

Aya Yorgi Rum Ortodoks Manastırı, İstanbul açıklarındaki Büyükkada'nın (Yunanca "Prinkipos") en yüksek tepesinde yer alır. Aya Yorgi Yortusu'ndaki kutlamalar, her yıl 23 Nisan'da çoğu Müslüman on binlerce inananı adaya çeker.

Le monastère grec-orthodoxe de Saint-Georges se dresse au sommet de l'île de Büyükkada (« Prinkipos » en grec), au large d'Istanbul. Les célébrations lors de la fête du saint, chaque 23 avril, attirent des dizaines de milliers de fidèles, dont une majorité de musulmans.

MERYEM ANA'NIN MEKÂNLARI / LES LIEUX DE LA VIERGE

Meryem Hıristiyanlar ve Müslümanlar için önemli bir figürdür. Hıristiyanlar için Tanrı'nın, Müslümanlar içinse İsa Peygamber'in annesidir. Hıristiyanlık'ta Meryem'in yaşamının dönüm noktaları olarak bilinen kısımlar Kuran'da da mevcuttur. Dolayısıyla İslami pratiklerde Meryem'e iman önemlidir ve Müslümanlar sıklıkla Hıristiyan mabetlerinde ona dua eder.

Marie est une figure centrale pour les chrétiens et les musulmans. Pour les premiers, elle est la mère de Dieu, pour les seconds, celle du prophète Jésus. Le Coran évoque également plusieurs éléments typiques de la tradition chrétienne. D'importantes marques de dévotion mariale se sont installées dans les pratiques des musulmans qui font souvent appel à Marie en se rendant dans des églises et sanctuaires chrétiens.

Ayşe Özalp, Beşaret-i Meryem / L'Annonciation à Marie
İstanbul, Türkiye / Turquie, 2019

Diana Markosian, Deyr el Adra Manastırı / Monastère Deir al-Adra,
Minye / Minya, Mısır / Égypte, 2015

Deyr el Adra Manastırı'nda bir çocuk Meryem Ana'nın kutsal resmine dokunmak için uzanıyor. Meryem Ana, Kuran'da ismi geçen tek kadındır.

Au sein du monastère Deir al-Adra, un jeune garçon tend la main pour toucher une image sainte de Marie. Maryam (Marie) est la seule femme nommée dans le Coran.

GEÇİTLER / CROISEMENTS

Anadolu ve Balkanlar göç, dolaşım ve mübadele bölgeleridir. Farklı kültürlerin karışımı burada melez geleneklerin ve dinlerarası pratiklerin gelişmesine zemin hazırlamıştır.

Nikolai Antoniadis & Nele Gülck, İyi Dağ / La Bonne Montagne
Arnavutluk / Albanie, 2017

Doğayı kişileştirmeye yönelik kadim dürtü, Arnavutluk-Yunanistan sınırına yakın ücra ve dağlık bir bölgenin yerlileri tarafından paylaşılan hikâyelerde kendini gösterir. Orada, “İyi Dağ” diye anılan bölgedeki ormanın derinliklerinde, Müslümanlar ve Hıristiyanlar birlikte küçük bir kutsal ev, bir “vakëf” inşa etmiştir. Ev, her türden dinî eşya ile doludur ve inancına bakılmaksızın herkese açıktır.

Le besoin ancestral de personnifier la nature est évident dans les récits partagés par la population locale au sujet d'une région montagneuse et isolée non loin de la frontière gréco-albanaise. Là, au cœur de la forêt dite de la « Bonne Montagne », musulmans et chrétiens ont construit ensemble une petite maison sacrée, un « vakëf ». Cette dernière est remplie d'objets religieux en tout genre et est ouverte à tous, indépendamment des croyances religieuses.

L'Anatolie et les Balkans sont des espaces de migrations, de circulations et d'échanges majeurs. La complexe imbrication des cultures est un terreau fertile pour entretenir des traditions hybrides et des pratiques interreligieuses.

Jens Kreinath, Akdeniz kıyısındaki Hızır Türbesi / Sanctuaire d'Al-Khizr sur les rives de la mer Méditerranée
Samandağ, Türkiye / Turquie, 2012

Hızır ya da Hıdır, İslami geleneğe bir peygamber veya evliyadır. Ölüm-süzlüğü simgeleyen gizemli bir figür olan Hızır, zaman ve mekânda yolculuk eder. Musa'nın, Büyük İskender'in yol arkadaşıdır ve sıklıkla başka şahsiyetlerle (İlyas, Aya Yorgi) karıştırılır. Her defasında mütevacı bir hizmetkâr olarak belirir ve ilahi bilgiyi mistisizm ve sezgi yoluyla öğretmeyi amaçlar.

Khidr, Hızır, Hıdır, ou encore Al-Khader, est un prophète ou un saint dans la tradition islamique. C'est une figure mystérieuse qui incarne l'immortalité comme le voyage dans l'espace et le temps. Il est le compagnon de Moïse, d'Alexandre le Grand et est souvent confondu avec d'autres personnages (Élie, Saint Georges). Il apparaît toujours comme un humble serviteur, présent uniquement pour enseigner la divine connaissance à travers la mystique et l'intuition.

İNANÇLAR ARASINDA KÖPRÜ KURANLAR / LES PASSEURS

Ruhani liderler, din görevlileri, alimler ve şifacılar... Akdeniz coğrafyasının dört bir yanında dinlerarası ilişkilerde arabuluculuk yapan, kimi zaman tanık ya da aktör olan insanlar epey geniş bir yelpaze oluşturur. Serginin bu bölümü, farklı dünyalar arasında seyahat eden elçilere odaklanıyor. Bu kişilerden birçoğu, dinlerarası yakınlaşmaları ve diyalogu teşvik etmek amacıyla girişimlerde dahi bulundu.

Leaders religieux mystiques, officiants, érudits et guérisseurs... Un large éventail de figures ont émergé comme intermédiaires, à la fois témoins et protagonistes des échanges interreligieux à travers la Méditerranée. Cette partie de l'exposition se concentre sur ces passeurs qui naviguent entre différents mondes. Plusieurs d'entre eux ont même lancé des initiatives qui promeuvent les convergences et le dialogue entre les systèmes religieux.

Manoël Pénicaud,
Mar Musa Manastırı'nda
Rahip Paolo Dall'Oglio /
Père Paolo Dall'Oglio au
monastère de Mar Mûsa
Suriye / Syrie, 2011

İtalyan Cizvit rahip Paolo Dall'Oglio, Suriye'de bulunan eski Mar Musa el Habeşi Manastırı'nı 1982'den itibaren restore etti. Kendisini "İslam'a aşık ve İsa'ya inanan" biri olarak tanımlayan rahip, İbrahimî birliği ve dogmatik sınırların aşılmasını savunarak, Müslümanlara kapısı açık bir dinlerarası misafirperverlik mekânı oluşturdu. Haziran 2012'de sınır dışı edildiği Suriye'ye Temmuz 2013'te gizlice döndü. Kendi "halifeliği"ni ilan eden IŞİD'in ana karargâhına gidip, "gönüllü rehineligi" karşılığında Hıristiyan ve Müslüman tutsakların salıverilmesini talep etti. Bugüne dek kendisinden haber alınmadı.

A partir de 1982, le jésuite italien, Paolo Dall'Oglio a commencé à restaurer le monastère de Mar Mûsa al-Habashi en Syrie. Se déclarant lui-même « amoureux de l'Islam et croyant en Jésus », il y a fondé un site d'hospitalité interreligieuse où les musulmans sont les bienvenus, prônant la réconciliation abrahamique et le dépassement des frontières dogmatiques. Expulsé de Syrie en juin 2012, il y retourne clandestinement en juillet 2013 et se présente au siège du « califat » auto-proclamé du pseudo « État Islamique » pour faire libérer des otages chrétiens et musulmans, en s'offrant comme « otage volontaire ». Il n'est jamais réapparu à ce jour.

PAYLAŞILAN ARZULAR / DÉSIRS PARTAGÉS

Dindarlığın paylaşılan edimleri sağlık, güvenlik, refah, çocuk sahibi olma ve benzeri durumlar için duyulan ortak arzuya dayanır. Paylaşılan sadece mekânlar değil, aynı zamanda dilekler ve ritüellerdir. Bir pratiğin etkili olduğu kabul edilmeyegörsün, müminler o ulu kişiler ve buldukları yerlerin gücünden faydalanmak için dinî sınırları gönül rahatlığıyla aşar.

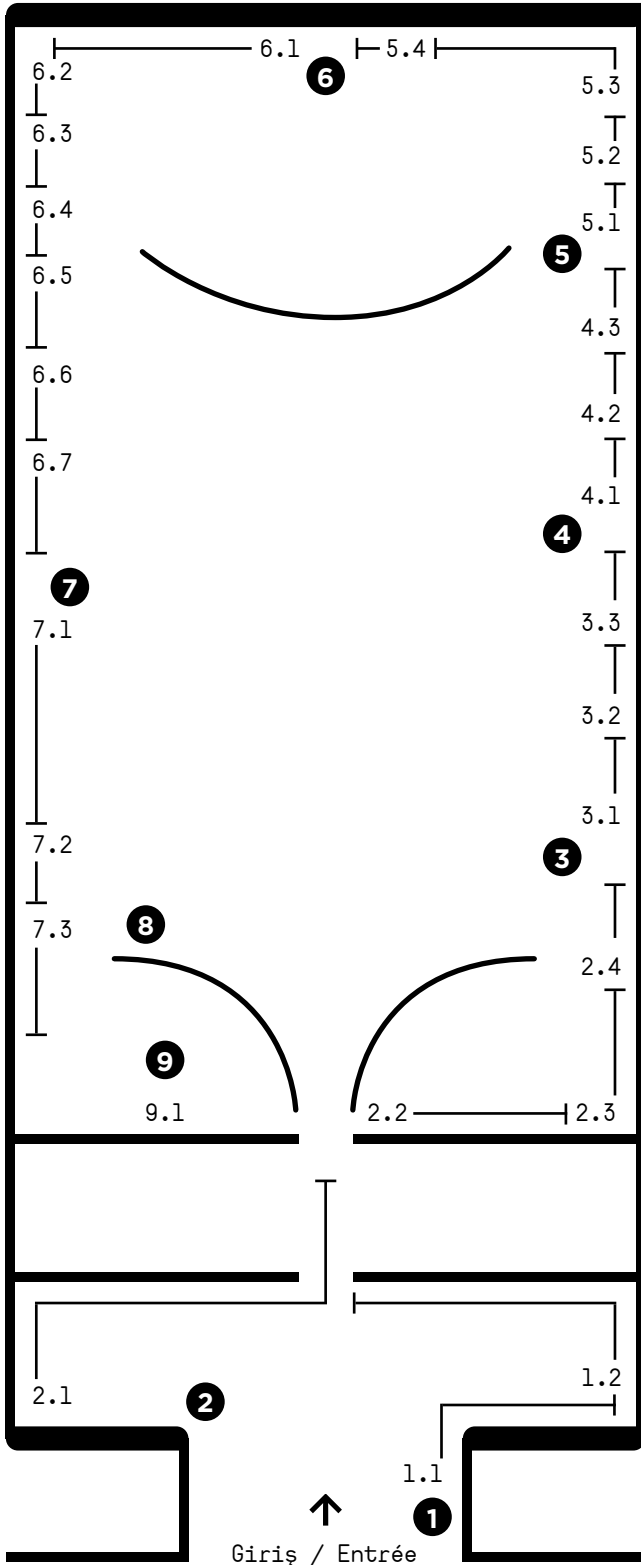
Les actes de dévotion partagés proviennent d'un désir transversal de bonne santé, de protection, de prospérité, d'enfantement... Ce ne sont pas uniquement les lieux qui sont partagés, mais également les vœux et les rituels. Lorsque l'efficacité d'une pratique est avérée, les fidèles s'affranchissent volontiers des barrières religieuses pour profiter du pouvoir de ces saints et des lieux qu'ils habitent.

Thierry Fournier, Ecotone
Ağ yerleştirmesi / Installation en réseau, 2015

Dijital dünyada insanlar ne diler? Sanatçı Thierry Fournier'nin Ecotone isimli eseri, her biri çeşitli dilekleri ve arzuları dile getiren ve yapay sesler tarafından okunan canlı akıştaki tweetlerden bir peyzaj oluşturuyor.

À quoi les gens rêvent-ils dans un monde numérique ? Ecotone, de l'artiste Thierry Fournier, crée un paysage composé de fils de conversations Twitter lus par des voix artificielles qui expriment des souhaits, des vœux et des désirs.

1. Şehir / La ville

- 1.1 Kudüs / Jérusalem
- 1.2 İstanbul

2. Kabir / La tombe

- 2.1 Atalar Mağarası / Le Caveau des Patriarches
- 2.2 Rahel'in kabri: Dışlayıcı bir temellük /
Le Tombeau de Rachel : Une appropriation
exclusive
- 2.3 Antakya'da Habib-i Neccar türbeleri /
Tombes de Habib-i Neccar à Antioche
- 2.4 Kapadokya'da Aziz Mamas Türbesi /
Tombeau de Saint Mamas en Cappadoce

3. Dağ / La montagne

- 3.1 Musa ve Sina Dağı / Moïse et le Mont Sinaï
- 3.2 Tur Abdin manastırları /
Monastères du Tur Abdin
- 3.3 Mar Musa Manastırı / Le monastère de Mar Mûsa

4. Mağara / La grotte

- 4.1 Kermil Dağı'nda İlyas / Élie au Mont Carmel
- 4.2 Yedi Uyurlar ve Ashâb-ı Kehf /
Les Sept Dormants et les Gens de la Caverne
- 4.3 Saint Pierre Mağara Kilisesi /
Église rupestre de Saint-Pierre

5. Ada / L'île

- 5.1 Cerbe'de El Griba / La Ghriba à Djerba
- 5.2 Lampedusa
- 5.3 Büyükada'da Aya Yorgi /
Saint Georges à Büyükada
- 5.4 Girit'in son sinagogu /
La dernière synagogue de Crète

6. Meryem Ana'nın mekânları /

Les lieux de la Vierge

6.1 Beşaret ve Doğum / Annonciation et Nativité

6.2 Meryem Ana'nın bahçesi / Le Jardin de Marie

6.3 Mısır'da tezahürler / Apparitions en Égypte

6.4 Efes'te Meryem Ana Evi /

La Maison de la Vierge à Éphèse

6.5 Kudüs'te Meryem Ana'nın kabri /

Le sépulcre de Marie à Jérusalem

6.6 II. Mehmed ve Meryem Ana /

Mehmet II et la Vierge

6.7 İstanbul'da Meryem Ana ayazmaları /

Sources mariales (ayazma) à Istanbul

7. Geçitler / Croisements

7.1 Bektaşî mabetleri / Sanctuaires bektachis

7.2 Dersim

7.3 Samandağ'da Hızır ve Musa /

Al-Khidr et Moïse à Samandağ

8. İnançlar arasında köprü kuranlar /

Les passeurs

9. Paylaşılan arzular / Désirs partagés

9.1 Dijital arzular / Désirs numériques

PAYLAŞILAN
KUTSAL
MEKÂNLAR

LIEUX
SAINTS
PARTAGÉS

1
TEMMUZ /
JUILLET
30
EYLÜL /
SEPTEMBRE
2021

cermodern

ANADOLU KÜLTÜR